

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Ameryka. — Anglia. — Francya. — Niemce. — Prusy. — Księstwa naddunajskie. — Grecya. — Turcya. — Wiadomości handlowe.

Monarchya Austryacka.

Bezecz urzędowa.

Wiedeń, 13. stycznia. Dnia 14. stycznia wyjdzie w c. k. nadwornej i rządowej drukarni w Wiedniu i będzie rozesłany I. zeszyt powszechnego rządowego dziennika ustaw państwa na rok 1851, a to tak w niemieckim języku osobno, jakoteż we wszystkich *dziennikach* podwójnych wydaniach.

Zeszyt ten zawiera pod

Nr. 1. Dekret ministerstwa handlu z 20. grudnia 1850, którym w moc najwyższego postanowienia, nakazano niektóre zmiany ze względu na zastępy państwa i na prywatne przedsiębiorstwa peryodycznych transportów osób (messażerye i fury odstawiające).

Nr. 2. Dekret ministerstwa handlu z 24. grudnia 1850, którym się postanowiono w Paviu wolna portorya dla korespondencyi komisji egzaminów ogólnych także na komisycę w Medyolanie rozciąga.

Nr. 3. Dekret ministerstwa finansów z 25. grudnia 1850, względem uwolnienia od należytości stęplowej kwitów o należytościach inwalidów patentalnych.

Nr. 4. Patent cesarski z 26. grudnia 1850, którym się dla Węgier, Siedmiogrodu, Krocacyi, Sławonii, dla serbskiego Województwa i Temeskiego Banatu, nakonieć Pogranicza wojskowego prowizoryczna pocztowa ustawa od 1. lutego 1851 w użycie wprowadza.

Nr. 5. Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z 31. grudnia 1850, którem się ogłasza przepis ministerstwa wojny, że osobom wojskowym z klasy szeregowców, gdy przed sądami cywilnymi jako świadkowie stawić się mają, oficer towarzyszyć musi.

Nr. 6. Dekret ministerstwa finansów z 4. stycznia 1851, którym się publikuje postępowanie z wylosowanemi dnia 2. stycznia 1851 w seryi 7 bankowemi obligacyami po 5%, i z stanowemi, domestykalnemi obligacyami niższej Austrii po 4%.

Nr. 7. Dekret ministerstwa handlu, przemysłu i publicznych budowli z 5. stycznia 1851, zawierający przepisy o należytościach za jazdę pocztową na I. półroczu 1811.

Nr. 8. Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z 6go stycznia 1851, którem się oświadcza, że pod wyrażoną w §. 164 regulaminu procedury karnej z 17. stycznia 1850 straża bezpieczeństwa, rozumieć należy także wojskową straż policyjną.

Z tym zeszytem będzie także wydany i rozesłany *pierwszy zeszyt dodatkowy z roku 1851.* — Zeszyt ten zawiera dwa projekta ministerstwa handlu do zawartego w I. zeszycie powszechnego dziennika ustaw państwa z roku 1851 pod Nr. 1. przytoczonego dekretu ministerstwa handlu z 20. grudnia 1850, i pod Nr. 4. przytoczonego cesarskiego patentu z 26. grudnia 1850.

Sprawy krajowe.

(Litogr. „koresp. austr.“ o organizacji nowych władz politycznych.)

Litogr. koresp. austr. z d. 10. stycznia pisze: Rok już minie w ciągu bieżącego miesiąca od czasu zaprowadzenia nowych politycznych zwierzchności w kilku ces. austr. krajach koronnych. Przypominamy sobie bardzo dobrze, jakie zarzuty czyniono zaraz z początku przeciw tej organizacji. Z różnych stron usiłowano wystawić ten organizm jako aparat biurokratyczny bez praktycznej właściwości. Przedewszystkiem powstawali równie rewolucyoniści jak i zwolennicy jednostronni dawniejszych form administracyjnych przeciw utworzeniu starostw okręgowych (Bezirkshauptmannschaften), nazywając je nieśtósownem i niepraktycznem. Tym sposobem stawiano zaraz z początku przeszkody słusznej i niezłomnej woli rządu. W tym względzie wpływały na opinię publiczną tak systematyczne usiłowania partyi opozycyjnej jakoteż inne pobudki, n. p. niechęć tu i owdzie usuniętych podrzędnych urzędników patrymonialnych, bo nie jeden był pisarz przy urzędzie stał się dla obrażonego egoizmu z nawiąknienia lub predylekcyi ku dawnym formom administracyi patrymonialnej fanatycznym przeciwnikiem nowego urzędzenia. Szczególnie zaś ściągnął podział starostw okręgowych ostrą krytykę na siebie. Twierdzono, że jest niepraktycznie, ażeby ludzie o kilka mil drogi musieli się udawać dla zasięgnięcia rady. Utrzymywano, że energiczny dozór jest niepodobnym na tak znaczną odległość; jedni żądali, ażeby pierwiej uorganizowano wolne gminy, inni znowu, ażeby starostwa okręgowe równocześnie z sądami w życie weszły. Wszystkie te poczęści

sprzeczne ze sobą żądania usunęło ministeryum nieugiętą wolą, i mimo czynionych zarzutów zostały starostwa okręgowe uorganizowane i rozpoczęły swą czynność. I rok już, rok najtrudniejszy upłynie niebawem od czasu ich uorganizowania!

Bez silnej pomocy ze strony nowo utworzonych sądów i później dopiero zaprowadzonej żandarmeryi weszły starostwa okręgowe wraz z urzędami podatkowemi najpierw w użycie. Wszędzie powitał je zdrowy zmysł ludu z radością i zaufaniem, a zaufanie to pozostało im przez cały czas najtrudniejszych czynności aż do chwili obecnej, kiedy silnie popierane utworzeniem gmin, sądów i żandarmeryi stanowią znakomitą część nowej administracyi. Szczęśliwie przyprowadziły trudne i długiego czasu wymagające odebranie urzędowania od dominiów i ukończyły z świeżą gorliwością i ochotą objęte sprawy; ku powszechnemu zaspokojeniu doprowadziły do skutku wielkie dzieła urzędzenia gmin, a niedawno skutecznie rekrutacye w krótkim przeciągu czasu. Chociaż starostwom okręgowym odmawiano dla znacznej objętości możność energicznego dozoru, jednak pod względem paszportów panuje porządek, jakiego nigdy nie było przy dawnych mniejszych okręgach administracyjnych. Podatki wpływają bez znacznych restancyi z daleko większą regularnością, niż pierwiej. Przez objęźdżanie z urzędu i expozytury postarano się o to, ażeby odległość starostw okręgowych od gmin pojedynczych nie wywieriała szkodliwego wpływu na tok administracyi. Jesli zaszczytem dla większości nowo-mianowanych urzędników, że wiedząc dobrze, iż wszelka samowolność z ich strony znalazłaby nieubłaganego i surowego sędzie w uczuciu sprawiedliwości ministerstwa, udzielają stronom rady i instrukcyi z taką gotowością i uprzejmością, że to ich postępowanie nawet na mniej wykształconych musi wywrzeć wpływ najpomyślniejszy. Energicznie przeprowadzona zasada ministerstwa, że polityczni urzędnicy mają występować tylko w interesie publicznym, a przeto państwo samo ma ponosić potrzebne koszta każdej czynności urzędowej, zapewniła im bezstronność w całym znaczeniu słowa i potrzebną gorliwość w działaniu. Wolne stanowisko gmin, w obec których występują z godnością i powagą swego urzędu, następcza im potrzebne środki dla zaprowadzenia bezpieczeństwa i porządku w najmniejszej gminie, a w tych usiłowaniach wspiera ich silnie samodzielność gmin organizowanych.

Porządek, z jakim się wszędzie odbyła ostatnia rekrutacya, dowodzi widocznie, że nowe polityczne władze postępywały według zasady ministerstwa i miały za sobą zdrowe pojęcie i zaufanie ludu w ich bezstronność i prawość.

Tak działają nowe instytuta organizacyi politycznej, oparte na zaufaniu ludu i na rozwoju własnej siły, i zdolne są dalszego wykształcenia według myśli organizacyjnej, która je utworzyła.

(Jeneralne zgromadzenie akcyonaryuszów banku. — Rozporządzenie.)

Wiedeń, 13. stycznia. Dziś odbyło się tu oczekiwane już oddawna jeneralne zgromadzenie akcyonaryuszów bankowych. Na odbytem wczoraj przygotowawczem posiedzeniu prywatnem miano proponować, aby dziś powzięło zgromadzenie tymczasowe uchwały tylko, pozostawiając sprawę całą własnemu rozwijaniu się. Lecz rada ta nieznalazła przyjęcia, albowiem przy największej zgodzie i po stosunkowo dość krótkiej naradzie zapadły dziś następujące uchwały ważne: Wszyscy dyrektorowie banku zostali pomimo własnego usunięcia się, nanowo obrani. Dywidendę semestralną oznaczono na 35 złr. od akcyi. Bank zrzeka się należących mu się ze strony państwa, zapadłych już procentów w kwocie 900,000 złr. m. k. (zapewne od akcyi kasy centralnej). Na fundusz rezerwowy banku postanowiono odłożyć 2,136,000 złr. m. k.

— Aby poznać dokładnie stosunek zatrudnianych przy nowych władzach politycznych sił w porównaniu z przypadającym zatrudnieniem, zażądało ministeryum spraw wewnętrznych od wszystkich władz politycznych dokładnego wykazu załatwionych w roku 1850 spraw podług podziału rozmaitych ministeryów. Oprócz tego wykazu mają przełożeni władz przedłożyć ministertwu także dokładny przegląd pod względem użycia przydzielonych mu urzędników ze wskazaniem właściwego sposobu, jak szczególne zasługi ich wynagrodzone być mogą, i na zasadzie zrobionych w obrebie działalności ich spostrzeżeń i doświadczeń wyrobić tyczące się wnioski i uwagi swoje. — Mamy nadzieję, że to rozporządzenie ministeryalne, którego dążność na bardzo praktycznej myśli się zasadza, w taki sposób wykonane zostanie, iż posłuży pewnie za podstawę dalszemu, wszelkie stosunki uwzględniającemu rozwojowi sprawy administracyjnej. (Lit. k. a.)

(Wyroki zapadłe na księgarzów Wiedeńskich za rozszerzanie pism zakazanych.)

Wiedeń, 13. stycznia. Księgarze Jasper, Hügel i Manz, Lechner Leo i Salmayer byli już raz od cywilnego i wojskowego rzą-

du za sprzedawanie niepozwolonych pism publicznie napomnieni. Ponieważ się okazało, że używają swej profesji nawet do rozpowszechniania broszur komunistycznych, przezco, pominiawszy nawet wyjątkowy stan stolicy, ubliżają winnym względem społeczeństwa w ogóle, gdyż puścili w obieg gorszące pismo pod tytułem: „Der Lumpensammler“ (zbieracz gałganów), przeto skazani są częścią na kilkotygodniowy, częścią na kilkodniowy areszt. Za powtórzeniem wykroczeniem będą im odebrane koncesye prowadzenia profesji księgarskiej.

(Kuchnia podróżna. — Nowa książka geografii dla użytku szkół.)

Wiedeń, 11. stycznia. Pewien mechanik z Medyolanu poszedł na Londyńską wystawę wyrobów przemysłowych kuchnię podróżną, w której można przyrządzać, gotować, piec i smażyć wszelkie potrawy. Maszyna ta nie dymi bynajmniej, i waży razem z naczy-niem do gotowania 50 funtów.

Ministerjum publicznego oświecenia przyznało dekretem dla nauki geografii w pierwszej klasie nowo zaprowadzonych lub zmienionych niższych szkół realnych i niższych gymnazyów, w których język niemiecki jest językiem naukowym, książkę pod tytułem: „*Uebersicht der Erdoberfläche zur Orientirung auf derselben mit Hilfe freien Handzeichnens aus dem Gedächtnisse.*“ (Przegląd powierzchni ziemi dla oryentowania się na niej za pomocą rysowania wolną ręką z pamięci.) Dzieło to napisane jest przez inspektora szkół Wenzing, i wyszło nakładem Jaromira Pospisil w Pradze.

(Kurs wiedeński 14. stycznia 1851.)

Obligacye długu państ. 5% — 95, $4\frac{1}{2}\%$ — 82 $\frac{3}{4}$. Akcy bank. 1128. Losy z r. 1834 — — z 1839 286 $\frac{3}{4}$. Akcy kolei północ. 1156 $\frac{1}{4}$. Akcy kolei Głognickiej 637 $\frac{1}{2}$. Akcy kolei Oderbergs. 108.

Ameryka.

(Litogr. „Korsp. austr.“ o poselstwie prezydenta Stanów Zjednoczonych.)

„Litogr. Koresp. austriacka“ pisze pod dniem 9. stycznia: Poselstwo prezydenta Stanów Zjednoczonych ogłosiło już oddawna dzienniki europejskie, lecz w ogóle nie oceniło go należycie dziennikarstwo niemieckie. Uwaga publiczna zajęta wypadkami bliższymi, od których zawisły losy interesowanych narodów, odwróciła się prawie całkiem od stosunków tej dalekiej części świata. Mimo to jednakże zasługuje dokument ten w porównaniu z innymi z niejednego względu na niemałą uwagę, zwłaszcza, że dotknięto w nim strony takiej, której dotychczas przynajmniej w Ameryce, nikt poruszyć się nieodważył. Berlińska gazeta narodowa, organ spokojnej i łagodnej demokracji, utrzymuje, że poselstwo to nosi na sobie barwę „stanu wyższego“ — Mówiąc innymi słowami nieoznacza to nic innego, jak tylko że najwyższa władza republiki północno-amerykańskiej odważyła się raz przeciw przypomnieniu obywatelom republikańskim godność, powagę i świętość praw krajowych; nadto potępia ona wszelki czyn samowoli i oświadcza, że prawo, jak długo ono istnieje, należy się bezwarunkowe poszanowanie i posłuszeństwo, i że elastyczność konstytucyi, jaką republika sobie nadała, jest sama przez się dostateczną rękojmią tego, aby rewizye i zmiany niestosownych ustaw bez trudności i zwłoki przedsiębrano być mogły. Dalej wyraża się prezydent z uznania godną naganą o przedsiębranej ekspedycyi do Kuby. W istocie bowiem był to prawdziwy akt barbarzyństwa i stanowczego znieważenia wszelkich względów i zasad internacyjnych. Rzecz to niestychana, aby państwo żyjące w największej zgodzie i dobrem porozumieniu dyplomatycznym z sąsiednim krajem, dozwoliło u siebie uzbrajać się i urządzać werbunki, aby go napadać gwałtownie. Nawet kto nieczytał pismo Hugoua Grotiusa ani znane dobrze pamiętniki pana Marteno, niewahałby się wcale, to bierne zachowanie się rządu w obec tak niecných zabiegów swych krajowców, nazwać — w najwyższym stopniu nierozsądnem.

Wyrażając się w podobnym duchu dopuścił się prezydent naturalnie rodzaju reakcyi, lecz reakcyi uprawnionej przeciw zasadzie nieograniczonej dowolności demokratycznej, która swoje „*sic volo, sic jubeo*“ (tak chcę, tak być musi) za wyłącznie prawomocne uważa. Rozszerzenie zasady tej doprowadziło państwa amerykańskie do takiego stanu, któryby nie tylko na kilkaset ale nawet na kilkadziesiąt lat trwałego spokoju zapewnić im nie zdołał. Wszyscy głęboko myślący politycy przewidują to, że zmiana stosunków w Ameryce wtedy nastąpić musi, gdy w całej rzeczywospolitej lub przynajmniej w pojedynczych państwach jej pod względem liczby mieszkańców taka sama propozycya nastanie, jak obecnie w niektórych państwach europejskich.

Natenczas powtórza się tam także wszystkie te niedogodności i cierpienia, na które teraz ucywilizowana i częściowo przeludniona Europa boleje. Tylko owa absolutna ruchomość mas w Ameryce, tylko przesuwanie się ich z jednego miejsca na drugie i wolne dotąd jeszcze a coraz wzmagające się użytkowanie z niewykarczowanych lasów i nieuprawianych gruntów wstrzymuje dotychczas wybuchnięcie niebezpiecznej, rewolucyjnej słabości. Nie trudno przewidzieć, że ta spokojna dziś i łagodna przestroga prezydenta zagrzmi tam kiedyś jak odgłos piorunu. Tymczasem zaś uważajmy ją za pierwszy symptom skłaniania się do właściwych, wypróbowanych zasad rozsądnej metody rządu.

Na wszelki sposób objawia się w tem głęboka różnica między zdaniem zmarłego i teraźniejszego prezydenta. Tamten niewahał się wcale, w dyplomatycznych, do wiadomości publicznej podawanych dokumentach popierać jawnie stronę insurekcyi madyarskiej. Ten zaś ganiąc bez ogródki wyprawę do Kuby, potępia tem oraz pośrednio

lecz dość wyraźnie niebezpieczne zasady poprzednika swego, i wyraża tym sposobem obrażonym uczuciom Austrii i reszty państw europejskich, rodzaj satysfakcyi.

W St. Louis w Ameryce zerwała się dnia 30. listopada po południu o 2 godzinie w dolinie Missisipi okropna burza z wichrem (toreado). Podobnej gwałtowności fenomen może się wydarzyć tylko w strefie tamtejszej. Trąba powietrzna wywarła całą swą siłę na miasto Cape Girardeau nad rzeką Missisipi w pobliżu St. Louis. Siedmdziesiąt do osmdziesiąt największych zabudowań zapadło w gruzy, a części porwane zostały od wichru, a między temi kościół katolicki, protestancki i jeden katolicki klasztor. Stojący w zatoce paropływ Saranac uniesiony był od wichru w górę — w całym znaczeniu tego słowa, i rzucony na powrót z taką gwałtownością, iż kilku znajdujących się na nim ludzi utonęło. Kilkanaście statków na warstacie leżących znaleziono opodal na lądzie, a jedna krowa zanieciona została od wichru żywcem aż na sam wierzchołek drzewa, 60 stóp nad ziemię. Nieszczęściem poginęło przytem wielu ludzi, wielu zostało ciężko rannych, a o wielkiej liczbie obywateli miejskich niema potąd żadnej pogłoski. Zapewne przykryte są gruzami. Z trwogą tylko wyglądają bliższych doniesień z okolic Cape Girardeau, zwłaszcza iż burze wichrowe srożą się nieraz długim pasmem 15 do 20 mil przestrzeni, niszcząc wszystko na co tylko natrafia.

Ale i burze starego ładu nie ustępują w srogości młodej Ameryki. Raport ze stepów otrzymany w Orenburgu dnia 20. listopada, opisuje burzę, która wybuchła z 20. na 21. września w stepie hordy kirgizkiej nad rzeką Irghez. Po nawalnicy ulewnej od wschodu, nastąpiła nagle zamieć śnieżna, tak nagła i straszna, że zginęło 168 ludzi, 205,600 owiec, 1292 koni, 490 wielbłądów i 360 sztuk bydła rogatego. W wielu miejscach powznosiły się stosy śniegów na trzy arszyny, i leżały siedm dni.

Anglia.

(Stan armii angielskiej. — Statystyka śmiertelności. — Wiadomości z Irlandyi.)

Londyn, 4. stycznia. Według ogłoszonego sprawozdania komitetu parlamentowego składa się armia angielska obecnie z 129,625 ludzi, z których 51,527 stoi w Anglii i Irlandyi, 27,370 w wschodnich Indjach, a 25,232 w koloniach. Ogół wydatków dla kawaleryi i piechoty na rok 1850-51 wynosi 6,019,397 funt. sztrl., po odciążeniu 100,000 funt. sztrl., które wschodnio-indyjska kompania płaci dla utrzymania wojsk tamtejszych. W ogóle skreśla wspomniane sprawozdanie według dziennika *Chronicle* bardzo piękny obraz o intelektualnym i moralnym stanie armii. Nowo zaprowadzone szkoły pułkowe wywarły szczególnie pomysłny wpływ na wydoskonalenie stanu wojskowego. — Statystyka śmiertelności w W. Brytanii podczas ostatnich lat dwunastu wykazuje uwagi godny rezultat, że życie ludzkie było w przecięciu na wsi dłuższe o 15—16 lat, niż w miastach.

— Wiadomości z Irlandyi są bardzo niepokojące. Groźby, podpalania, morderstwa mnożą się w okropny sposób. Armagh, Tiperrary, Antrim i Londonderry są centralnymi punktami tych zbrodni. — Z niedolą głodu łączy się fanatyzm religijny, podniecany również przez Anglikanów jak i Katolików.

(Wiadomości potoczne.)

Londyn, 7. stycznia. „Daily News“ stara się w przydłuższym artykule dowieść, że spadanie ceny złota należy przypisać nie tak obfitemu dowozowi złota z Kalifornii, jak raczej operacyom w Holandyi, przez które niemal cztery miliony reńskich w złocie na targowicę dostawiono, tudzież dopytywaniu się o srebro, które od kilku miesięcy w Niemczech, Indjach i w Ameryce skupują. Namieniony dziennik twierdzi, że opierając się na doświadczeniach, nabytych przy odkryciu Peru i Meksyku, można z pewnością wnosić, że Kalifornia nie przestanie tak wiele złota produkować, jak dotychczas, a nawet jest tego zdania, że odkryte w ostatnim czasie na rozmaitych punktach kopalnie żywego srebra, wiele przyczynią się do tego, że zaniedbane dotychczas — mianowicie w Meksyku — kopalnie srebra znowu czynnie pracować zaczną. — Według urzędowych wykazów zgorzało w roku 1850 w Londynie 247 domów (pożar w Mark-lane trwał dwa miesiące, i zrobił większą szkodę niż na 200,000 l.), 621 domów zostało mniej więcej uszkodzonych. W ogóle wydarzyło się 868 pożarów. — Towarzystwo podwodnych telegrafów elektrycznych między Francją i Anglią poda do parlamentu prośbę o zatwierdzenie swych statutów. Namienione towarzystwo zamyśla wydać 200,000 akcyi, po 1 l., i prosi o upoważnienie, aby mu z innymi państwami w kontraktowy związek wchodzić wolno było. Statuta pozostaną dziesięć lat nieodmiennie w mocy obowiązującej, poczem rządowi na nowo do rewizyi przedłożone będą. — Podobnej treści są także statuta towarzystwa dla podwodnych telegrafów między Anglią i Irlandją.

Francya.

(Litogr. „Koresp. austr.“ o stosunkach obecnych Francyi.)

Litogr. „Koresp. austr.“ z dnia 13. stycznia pisze z Francyi: Nowe ministerjum francuskie już utworzone, ale przesilenia, które utrzymywało umysły wszystkich w naprężeniu, nie uchylono tym krokiem. Zdaje się raczej, że rozsiano zarody do nowych zakłóceń i oby jeniusz czuwający nad losami Francyi ochronił, ażeby czarne chmury okrywające horyzont tamtejszy nie ściągnęły na kraj burzy niszczącej.

Wyrazem myśli przewodniczącej, która wywołała utworzenie nowego ministerium, jest zdaniem naszym nieugiętość pałacu Elysée i stałe przedsięwzięcie usunięcia dotychczasowego reprezentanta porządku i spokoju w Paryżu.

Prezydent i jego dawniejsi ministrowie uczuli się pokrzywdzeni i dotknięci w swych prawach, nie chcieli dłużej znosić, ażeby władza ustawodawcza wstępowała w prerogatywy władzy wykonawczej. Rozdrażnieni i uburzeni ostatnimi uchwałami izby prawodawczej, a mianowicie uwolnieniem deputowanego *Mauguin* podali się ministrowie do dymisji. Prezydent robiąc użytek z swojej władzy, powołał najznakomitszych z dawnych ministrów znowu do swej rady, dodał kilku nowych i był tak pewnym, iż wszyscy zgodzą się na jego kroki, że usunięcie *Changarniera* mogło wyjść równocześnie z nową listą ministrów w Monitorze. Zdaje się, że izba prawodawcza uważa ten nowy obrót rzeczy za wyzwanie, i uchwaliła już środki nakazane trudnością i zawikłaniem chwili obecnej.

Wielką część winy tego co się stało i stać musiało, może sobie samo Elysée przypisać. Niejeden krok nierozważny wydaje teraz owoce. Według obecnego stanu rzeczy w Francji stoi tam abstrakcyjna demokratyczna zasada obliczonej według głów samowładności ludu naprzeciw władzy pochodzącej z tego samego źródła, która według swego pochodzenia jest bardzo chwiejną, a jednak powinna być bardzo silną i ustaloną, by żywiłom rozprzężenia i samowolności mas stawić opór należyty. Z niepewności tego stanu wynika tamtejsze zamieszanie, a usiłowania regeneratorów społeczeństwa francuskiego będą nadaremne, dopóki konstytucja z swemi sprzecznościami nie będzie zreformowana.

Chociaż życzymy sobie takiej reformy, radzibyśmy jednak, ażeby jej nie probowano w niebezpiecznej drodze samowolnego kroku (*coup d'état*), ale w sposób organiczny, według potrzeby i pojęć narodu. Doświadczenie więcej niż pół wieku nauczyło nas, że gwałtowne kroki nie przywiodły w Francji do żadnego celu. Niech sobie to prezydent weźmie za zasadę, on, który jest symbolem władzy państwa; niech to również uwzględni stronnictwo monarchiczne zawarte w większości. Nierozważne kroki z jednej równie jak z drugiej strony, mogłyby tylko narazić na niebezpieczeństwo sprawę publicznego porządku, bez korzyści dla idei monarchicznej.

(Depesza telegraficzna.)

Paryż, 10. stycznia. *Monitor* ogłasza nowe ministerium, mianowicie: *Baroche*, *Rouher*, *Parieu*, *Fould*, z zatrzymaniem dawnego stanowiska, *Drouyn de Lhuys* dla spraw zewnętrznych, generał *Regnard St. Jean d'Angely* wojny, *Ducos* marynarki. Równocześnie donosi wspomniany dziennik o usunięciu generała *Changarnier* i poruczeniu dowództwa panu *Baraguay Hilliers*.

Paryż spokojny; w izbie prawodawczej wzburzenie umysłów.— Wszyscy ministrowie są obecni na posiedzeniu. Wniosek pana *Remusat*: ażeby się zgromadzenie rozeszło po biurach i obrało komisję dla naradzenia się nad środkami potrzebnymi dla ochrony zgromadzenia narodowego, przyjęto większością 330 głosów przeciw 276 i natychmiast wykonano, mimo przyrzeczeń ze strony ministra *Baroche*, że nowe ministerium będzie umiało szanować konstytucję i zgromadzenie. Rozchodzi się pogłoska, że pan *Dupin* poda się do dymisji, a *Changarnier* będzie obrany prezydentem na jego miejsce. (Austr.)

Journal des Débats robi następującą ważną uwagę, która na postęp sztuki dostateczne światło rzuca. W roku 1673 było na tu-tejszej wystawie pięknych sztuk między 50 wystawiającymi, 18 znakomitości; w roku 1810 z 333 wystawiających, 21 znakomitości; w roku 2850 z 1664 wystawiających, 42 znakomitości. Oto widoczny wzrost średniości talentów od lat 167.

Niemce.

(Depesze telegraficzne.)

Hamburg, 11. stycznia. Między komisarzami związkowymi i p. *Reventlow* nastąpiło porozumienie. Obadwa komisarze przybyli tutaj. Zgromadzenie krajowe nie rozeszło się jeszcze; ale kilku deputowanych przybyło tu wieczornym pociągiem. Słychać, że pochód wojsk austriackich ma być niezwłocznie zastanowiony. *Rendzburg* ma być jeszcze zajęty przez szleswicko-holsztyńskie wojska.

Kiel, 12. stycznia. Namiestnictwo wydało następującą proklamację:

Ponieważ związek niemiecki postanowił przeprowadzić traktat pokoju z d. 2. lipca i dopełnić przyrzeczenie, według którego prawa Holsztynu i dawne stosunki między Szleszwigiem i Holsztynem mają być zachowane, przeto ma sobie Namiestnictwo za obowiązek nakazać zaniechanie dalszych kroków nieprzyjacielskich a prawa związkowe oddać pod ochronę związku niemieckiego.

Namiestnictwo składa podziękowanie armii marynarce i ludności oświadczając nadzieję, że ustali się porządek i stan legalny.

Tak tedy składa Namiestnictwo swą władzę po ustanowieniu rządu związku niemieckiego. (Bresl. Z.)

(Warunki położone Namiestnictwu ze strony ces. austr. komisarza.)

Hamb. Bors. Halle donosi: Według doniesienia prywatnego pochodzącego z dobrego źródła położył ces. austr. komisarz Namiestnictwu następujące warunki: Szleswicko-holsztyńska armia cofnie się za rzekę Eider i będzie zredukowana na trzecią część obe-

cnego stanu. Również i Duńczycy mają zredukować swą armię w Szleszwigu; wolno im jednak zająć według upodobania jaki punkt w Szleszwigu, nawet założone przed *Rendzburgiem* szaniec. Zgromadzenie krajowe będzie rozwiązane a Namiestnictwo pozostanie dopóty, dopóki dwaj niemieccy komisarze i jeden duński nie obejmą kierunku spraw krajowych. Za oddanie znajdujących się w Kopenhadze jeńców i amnestyonowanie zbiegłych Szleszwigów nie może Austria ręczyć. Pruskie żądania są prawie wszystkie ogólne.

(W Darmstadt sejm zwołany na 15. stycznia.)

Darmstadt, 3. stycznia. Wybory do sejmku są już zupełnie ukończone, a sejm zwołany na 15. stycznia. Rzecz naturalna, że zebrania się tego sejmku, pierwszego po nadanej ustawie wyborczej, oczekują tu z tem większym natężeniem i tem rozmaitszemi uczuciami, gdyż właściwe stanowisko trzech reprezentowanych na nim stronnictw daje powód do różnych domysłów. Najsilniejsze stronnictwo demokratyczne liczy 21 do 22 głosów; chociaż więc między temi trzema jest najsilniejsze, brakuje mu jednak jeszcze 4—5 głosów do absolutnej większości; reszta głosów podzielona w równych prawie częściach między stronnictwo ministeryalne i *Gotajczyków*.

(Uchwała izby luxemburskiej.)

Luxemburg, 4. stycznia. Jedną z najważniejszych uchwał naszej izby jest wyrzeczony na posiedzeniu z d. 7. listop. r. z. znaczną większością (28 głosów przeciw 16) głosów formalny protest przeciw ewentualnemu powrotowi biskupa *Laurent*. — Rząd zaproponował w r. 1848 odwołanie pana *Laurent*, które też z Rzymu nastąpiło. — Stronicy jego pracują tedy już od 2 1/2 roku niezmordowanie nad powrotem biskupa, który odtąd żyje w *Akwisgranie* i kieruje jak dawniej naszymi sprawami kościelnymi.

Prusy.

(Posiedzenie izby pierwszej.)

Berlin, 8. stycznia. Z porządku dziennego przypadła na dzisiejszem posiedzeniu izby pierwszej interpellacja deputowanego *Ammon*, ażeby ministeryum państwa przedłożyło izbie wszystkie dokumenta tyczące się zachowywanej przez król. rząd polityki. — Prezydent ministrów odpowiedział na to: Nie miejcie mi panowie za złe, że nie odpowiem w tej chwili na interpellację. Częścią bowiem są zdarzenia zasłane tymczasem powszechnie wiadome, częścią toczą się jeszcze układy i nie mogą być bez szkody dla państwa podane do wiadomości publicznej, po części nakoniec są życzenia w interpellacji wyrzeczone tak ogólne, że w całej rozciągłości swojej nie należą do zakresu właściwego zadania wysokiej izby. Rozumie się zresztą samo przez się, że punkta podlegające według art. 48 konstytucji przyzwoleniu tej izby, będą jej przedłożone.

Potem przyjęto wniosek względem zamknięcia debaty co do interpellacji deputowanego *Ammon*, chociaż się dep. *Hanseman* sprzeciwiał temu; twierdząc, że wśród dalszej dyskusji wystąpiłaby sprzeczność polityki pruskiej tem więcej na jaw. Dep. *Witzleben* oświadcza się przeciw zamknięciu debaty.

Nakoniec przyjęto zamknięcie i uchwalono porządek dzienny większością 92 głosów przeciw 35.

Księstwa Naddunajskie.

(Książę Ghika starszy brat hospodara †. — Rozporządzenie.)

Do *Lit. kor. austr.* piszą z Bukaresztu pod dniem 24. z. m. że niedawno zmarł starszy brat byłego hospodara, książę Ghika, który piastował urząd w departamencie spraw wewnętrznych.

— Rozporządzeniem księcia postanowione są warunki, pod którymi nadal cygańskich niewolników sprzedawać wolno: 1) familie cyganów niewolno nigdy rozłączać; 2) Wszelkie przedaże więcej nad trzy familie naraz, ogłaszają się za nieważne.

Grecya.

(Bezpieczeństwo publiczne zagrożone.)

Ateny, 28. grudnia. Bezpieczeństwo publiczne jest tutaj ciągle bardzo zagrożone. Według dziennika *Minerva* napadła na włość *Milessina* (w prowincji *Lokrys*), banda zbójcka i zrabowała ją srod białego dnia, a kilkoma dniami wprzód starłszy się z zandarmami, położyła jednego z nich trupem. — Podobnież i w prowincji *Eubea*, w *Liwadyi*, w leżącej na granicy między *Beocją* i *Attyką* włości *Kaza*, w *Akarnanii* i *Gortynie* popełniono częścią mordy zbójckie, częścią przytrzymano i zrabowano całe z kilkudziesięciu podróżnych złożone karawany. Jak opowiada dziennik *Stella* wyprawiają zbójcy także podjazdy w kraj turecki. I tak dnia 17. grudnia napadła na turecką włość *Zatanti* stojąca pod rozkazem ostawionego herszta *Cutzomili* banda, która splądrowawszy ją i stoczywszy walkę z wojskiem tureckim, w której dwóch poległo żołnierzy, cofnęła się. — Podobnież i w *Lamii* przyszło na moście między zbójcką bandą i ruchomą kolumną zandarmeryi do walki, której wypadek jeszcze nie jest wiadomy.

Turecy.

(Wiadomości z Konstantynopola.)

Dziennik *Lit. kor. austr.* donosi: Piszą nam z Konstantynopola pod dniem 29. grudnia: „Przed kilką dniami zebrała się nadzwyczajna rada ministeryalna dla naradzenia się nad środkami przeciw niepomysłnym stosunkom finansów tureckiego państwa. Mamy na-

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 16. stycznia.

PP. Udrycki Józef i Adolf, do Choronowa. — Obertyński Leopold, do Stronibab.

dzieje, że ministrowie zapobiegą kłopotom chwilowym, nim do rozpisania nowych lub podwyższenia dawniejszych podatków przystąpią. — Na pokładzie ostatniego paropływu, który przybył z Gałacz, znajdował się pan Schulz, członek c. k. austriackiej internuncjatury. — Hrabia *Powtales* królewsko-pruski poseł miał zaszczyt Jego ces. Mości Sultanowi doręczyć własnoręczny list Jego Mości Króla Pruskiego, w którym Król pruski wyraża uprzejme podziękowanie za uwagę, jaką dla niego Wielki Sultan własnoręcznym listem z powodu zamachu zbrodniarza Sefeloge i wyrażoną w tym liście gratulację okazał. — Pewien Wiedeński kuryer pocztowy utonął niedawno przejeżdżając w bystrym potoku. Szczęściem, że uratowano listy i pieniądze, które wiozł z sobą.

Wiadomości handlowe.

(Ceny targowe w obwodzie Samborskim.)

Sambor, 4. stycznia. Według doniesień handlowych z Sambora, Drohobycza i Komarna płacono tamże od 16. do 31. grudnia w przecięciu za korzec pszenicy 19r.—20r.20k.—21r.; żyta 15r.30k.—16r.—16r.; jęczmienia 10r.—10r.20k.—10r.—; owsa 4r.30k.—5r.15k.—7r.; hreczki 0—10r.5k.—10r.; kukurudzy w Samborze 21r.20k.; kartofli 6r.24k.—4r.30k.—4r. Cetnar siana po 2r.20k.—2r.—3r.45k. Sag drzewa twardego kosztował 18r.—12r.—20r.; miękkiego 13r.—12r.30k.—12r.30k. Funt mięsa wołowego sprzedawano po 10k.—8k.—9k. i garniec okowity po 3r.20r.—3r.15k.—4r. w. w. Nasienia konicza i wełny nie było w handlu.

(Ceny targowe w obwodzie Sanockim.)

Sanok, 9. stycznia. Według doniesień handlowych z Sanoka Dobromila, Liska i Rymanowa płacono tamże na targach w drugiej połowie grudnia r. z. w przecięciu za korzec pszenicy 21r.35k.—18r.30k.—22r.—20r.; żyta 17r.5k.—16r.—19r.—16r.; jęczmienia 12r.12k.—9r.30k.—15r.—13r.20k.; owsa 5r.20k.—7r.30k.—8r.—7r.45k.; hreczki w Dobromilu 13r.30k.; kukurudzy w Rymanowie 15r.; kartofli 6r.40k.—6r.—10r.—5r. Cetnar siana kosztował 0—3r.—3r.—2r.30k. Sag drzewa twardego 10r.35k.—12r.30k.—10r.7k.—18r.; miękkiego 8r.—10r.—6r.15k.—15r. Funt mięsa wołowego sprzedawano po 8k.—8k.—0—7¹/₂k. i garniec okowity 4r.43k.—6r.15k.—0—4r. w. w. Nasienia konicza i wełny niesprzedawano.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 16. stycznia.

Hr. Ożarowski Konstanty, z Strzemileza. — PP. Polanowski Aleksander, ze Żmilkowa. — Skrzyński Ludwik, z Nozdrza. — Olszewski Tybureusz, z Bazaru. — Dombay Dyonizy, z Dobrzezan. — Domaradzki Seweryn, z Dołhołuk.

Genealogia europejska.

Liczba udzielnych monarchów europejskich wynosi z początkiem drugiej połowy 19go stulecia — łącznie z zaeuropejskim, lecz z dynastji europejskiej pochodzącym cesarzem brazylijskim — 46 głów, z których 31 do Niemiec należy, a 3 żeńskiego są rodzaju. Z tych najstarszym jest król Hanoweru, liczący 79¹/₂ lat wieku; po nim zaś idzie 70letni Wielki książę z Meklenburg-Strelitz; oprócz tego jest 8 monarchów w wieku od 60 do 70 lat, z których król Wirtemberski rozpoczął już 70ty rok życia; 13tu między 50 i 60 rokiem życia; 7dmu między 40 i 50, 9ciu między 30—40, 6ciu między 20—30, a 1 nakoniec nieskończył jeszcze lat 20, mianowicie zostający pod opieką książę z Waldek, który dopiero z 14stym stycznia r. b. ukończy 20sty rok życia. Najdłużej panuje książę z Schaumburg-Lippe, mianowicie od 64 lat prawie, lub jeżeli odliczymy lata jego małoletności, od lat 43²/₃; zresztą panują 3 książęta od 40—50 lat, 4rej od 30—40, 7miu od 20—30, 15 od 10—20 lat; reszta zaś 16tu objęli rządy w ciągu 10 lat ostatnich, lecz żaden niewstąpił na tron przed rokiem. Nieżonatych i takich, którzy nigdy nie byli żonatymi jest w ogóle tylko 6 monarchów, mianowicie: Papież, Cesarz austriacki, książę brunświcki, książęta z Reuss-Schleiz i Waldek, i landgraf z Hessen-Homburg; zresztą jest 5ciu (Wielki książę Oldenburgski po raz trzeci, król Belgii powtórnie, a król Hanoweru i książęta z Nassau i Anhalt-Dessau po raz pierwszy) wdowców, jeden (król Danii) rozwiedziony, dwóch (król Danii i elektor heski) żyje w małżeństwie morganatycznym, a jeden (Sultan turecki) w wielożęństwie. Tak więc jest tylko 29 prawowitych małżonek (a oprócz tego 3 małżonków) panujących monarchów, z których Wielka księżna z Sachsen-Weimar (w wieku około 65 lat) jest najstarszą a oraz najdłużej (od 46¹/₂ lat) zamężną, a królowa bawarska (nielicząca 25 lat jeszcze) najmłodszą. Pomiędzy 40 żonatymi i owdowiałymi monarchami jest 12stu bezdzietnych; jeden ma tylko potomków z małżeństwa na lewą rękę; reszta 27 mają dzieci, a mianowicie (wyjawszy cesarza brazylijskiego, który ma same córki) synów uważanych za następców tronu. Z tych 26 następców tronu jest 8 żo-

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 16. stycznia.

PP. Udrycki Józef i Adolf, do Choronowa. — Obertyński Leopold, do Stronibab.

Kurs lwowski.

Dnia 17. stycznia.

	gotówką		towarem	
	złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	5	51	5	55
Dukat cesarski	5	54	5	58
Półimperyal zł. rosyjski	10	11	10	14
Rubel śr. rosyjski	1	58	1	59
Talar pruski	1	52	1	53
Polski kurant i pięciozłotówk.	1	28	1	29
Galicyjskie listy zastawne za 100 złr.	91	18	91	48

(Kurs wekslowy wiedeński z 14. stycznia.)

Amsterdam 179 l. 2. m. Augsburg 129³/₄ l. uso. Frankfurt 129¹/₂ l. 3. m. Genua 149¹/₂ p. 2. m. Livorno 124¹/₂ l. 2. m. Londyn 12.37. l. 3. m. Medyolan —. Paryż 152 l. 2. m. Agio duk. ces 32³/₈. Napol. —. Szuf. —. Agio srebra —. Hamburg 191¹/₄ l. 2. m. Marsylia 152 l.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 16. stycznia.

Pora	Barometr wmierze wied. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Sredni star. temperatury do g. 6. zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6 god. zr.	28 3 9	— 5°	— 3°	połud.-wschodni	pogoda
2god. zr.	28 4 4	— 3°	— 6°	"	pochm. ☉
10 g. w.	28 4 6	— 3°		" "	"

Dnia 17., 6 godz. rano. — 4°.

T E A T R.

Dziś: komedia polska: „Szkłanka wody,” czyli: **Przyczyny i skutki.**

Jutro: opera niem.: „**Brama und die Bajadere.**”

natych; najstarszym jest książę z Schaumburg-Lippe, najmłodszym książę Parmezański. Z pomiędzy 19. monarchów bez potomstwa prawego mają 11stu braci; 4rej zaś krewnych z pobocznej linii (król Danii i książę Modeny wója, elektor heski stryja, a królowa hiszpańska siostrę) uważanych za następców tronu; reszta 4rej (papież książęta z Brunświku i Anhalt-Bernburg; landgraf z Hessen-Homburg) niemają żadnego następcy z własnej linii. — W stanie personalu domów panujących, zaszły o ile wiadomo dotąd, następujące zmiany w upłynionym roku: 1) Pomarli: Ludwik Filip, hrabia de Neuilly, były król Francji; Louise, królowa belgijska, jego córka; Frydryka, księżna z Anhalt-Dessau; Piotr Alfons, następcą tronu w Brazylii; austriacki arcyksiążę Ferdynand d'Este; książę Adolf Cambrigde w Anglii; książę Moritz w Holandji (7letni); książę Moritz następcą tronu w Nassau; książę Ernst z Hessen-Philippsthal-Barchfeld, i wdowa po jego bracie Wilhelmie, duńska księżniczka Julianna. Oprócz tych zmarli także kardynałowie: Serra-Cassano, Cadolini i Giraud. 2) Urodzili się: Synowie Wielkiego księcia następcy tronu Alexandra i Wielkiego księcia Konstantego w Rosji; królowych w Anglii i Hiszpanii (ostatni umarł wkrótce po narodzeniu); księcia Piotra w Oldenburgu i hrabiego Gustawa w Lippe-Biesterfeld-Weissenfeld; córki zaś księcia Luitpold w Bawaryi, księcia Adolfa w Schwarzburg-Rudolfstadt i następcy tronu w Schaumburg-Lippe. 3) Zaślubieni zostali: Następcą tronu z Sachsen-Meiningen z pruską księżniczką Charlotte; następcą tronu w Szwecji z holenderską księżniczką Louise; neapolitański książę Franciszek de Paula, hrabia Trapani, brat króla z tokańską księżniczką Izabelą; sardyński książę Ferdynand, książę Geny, brat króla z saską księżniczką Elżbietą; hiszpański Infant Karol, hrabia Montemolin z neapolitańską księżniczką Karoliną; do tych należą także małżeństwa na lewą rękę: pruskiego księcia Albrechta (z panną Rauch) i Adalberta (z Teresą Essler, teraz panią Barnim), króla Danii (z panną Rasmussen teraz hrabiną Danner) i księcia z Hohenzollern-Hechingen (z panną Amalią Schenk-Geyern, teraz hrabiną Rothenburg). Oprócz tego zaręczeni zostali, książę z Nassau z księżniczką Fryderyką z Anhalt-Dessau, a książę Józef z Meklenburg-Strelitz z wielką księżniczką rosyjską Katarzyną.